

ESITYS

31.8.2023

Lapin ELY-keskus / kalatalousyksikkö
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi
kare.koivisto@ely-keskus.fi

Toiminnanharjoittaja Turveruukki Oy

Viite Arvio Turveruukin Lalva-aavan turvetuotantoalueen ympäristöluvan tarkastamisen tarpeesta, Simo, 8.12.2017, LAPELY/1344/2017
Lalva-aavan ympäristöluvut PSY päätös nro 8/09/1 (16.2.2009) ja PSAVI nro 170/2021 (27.10.2021)

Asia **Esitys Lalva-aavan kalataloustarkkailusta vuodesta 2022 lähtien**

Taustaa

Lapin ELY-keskus (ympäristöluvan valvonta) katsoi vuonna 2017, ettei Lalva-aavan lupaehtojen tarkistamiseen ollut sillä hetkellä tarvetta. Lausunnossa määrättiin kuitenkin tekemään maaperän happamuusriskikartoitus, joka tehtiin kesällä 2019. Lapin ELY-keskuksen arvio lupaehtojen tarkistamistarpeesta on esitetty liitteessä 1. Lapin ELY-keskus hyväksyi tuolloin Turveruukin esityksen käyttö-, päästö- ja vesistövaikutustarkkailun jatkosta, mutta kehotti Turveruukia toimittamaan erikseen hyväksyttäväksi esityksen kalataloustarkkailun jatkosta kalatalousviranomaiselle.

Happamuusselvityksen perusteella Lalva-aavalla on potentiaalisesti happamia sulfaattimaita. Turveruukki ilmoitti tämän vuoksi hakevansa muutosta Lalva-aavan ympäristölupaan happamuusriskien osalta. Turveruukki jätti hakemuksen aluehallintovirastolle 29.12.2020 ja sai ympäristölupapäätöksen (PSAVI nro 170/2021) 30.12.2021. Uudessa päätöksessä (liite 2) on lisätty/muutettu happamuuteen liittyviä määräyksiä. Lupapäätöksessä on päivitetty myös tarkkailuliitettä ja muutettu kalasto- ja kalataloustarkkailun päättämisen osalta määräystä kuulumaan seuraavasti: ”*Kalastus- ja kalataloustarkkailu on tehtävä Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen hyväksymällä tavalla.*”

Turveruukki esitti kalataloustarkkailun jatkoesityksen vuodelle 2019 Lapin ELY-keskuksen kalatalousyksikölle 18.1.2019. Esitykseen tuli kuittaus 3.1.2020. Turveruukki on toteuttanut kalataloustarkkailun vuonna 2019 esityksensä mukaisesti. Turveruukki jätti esityksen Lalva-aavan kalataloustarkkailun jatkosta vuodesta 2021 lähtien 1.4.2021. Koska aikaisemman esityksen jättämisen jälkeen on tullut uusi lupapäätös sekä Lalva-aavan osalta tehty vuonna 2022 päästö- ja vesistötarkkailuja, on Turveruukki päivittänyt kalataloustarkkailuesityksen. Turveruukki esittää seuraavassa Lapin ELY-keskuksen hyväksyttäväksi Lalva-aavan kalataloustarkkailuohjelman vuodesta 2022 alkaen, josta lähtien myös uusi lupapäätös on ollut voimassa.

Esitys

Ennen turvetuotannon aloittamista Simoskanojan kalastusta ja kalastoa on selvitetty kalastuskunnan ja osakaskunnan edustajan haastattelulla vuonna 2007. Lupakaudella Simoskanojassa on tehty sähkökoekalastus ja osakaskunnan edustajan haastattelu 2013 ja 2019.

Sähkökoekalastus ja osakaskunnan edustajan haastattelu esitetään toistettavaksi vuosien 2013 ja 2019 kanssa vertailukelpoisella tavalla tuotantoaikana kuuden vuoden välein päästö- ja vesistötarkkailun kanssa samoina vuosina. Seuraava tarkkailuvuosi olisi siten 2025.

Tarkkailu jälkihoitovaiheessa

Kalataloustarkkailua esitetään tehtäväksi vain kuuden vuoden välein. Jos tarkkailuvuosi osuu jälkihoitovaiheeseen, se tehdään vielä jälkihoitovaiheessa. Jos jälkihoitovaihe päättyy ennen vuotta 2025, kalataloustarkkailua ei enää esitetä tehtäväksi.

Tarkkailun raportointi

Kalasto- ja kalastustarkkailun tuloksista laaditaan yhteenvetoraportti, joka valmistuu huhtikuun loppuun mennessä ja toimitetaan Lapin ELY-keskuksen Pohjois-Suomen kalatalouspalveluille sekä lisäksi Lapin ELY-keskukselle, Simon kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Simojoen ja Kuivaniemen kalatalousalueelle.”

Perustelut

Lalva-aavalla on tehty päästö-, tehon- ja vesistötarkkailua sekä kalataloustarkkailua vuonna 2019. Tarkkailutulokset on esitetty ”Turveruukki Oy:n Lapin turvetuotantoalueiden käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailu vuonna 2019” -raportissa (Afry Finland Oy 2020, toimitettu aiemmin) sekä ”Lalva-aavan turvetuotantoalueen kalataloustarkkailu v. 2019” -raportissa (Eurofins Ahma Oy 2020, liite 3). Lalva-aavalla tehtiin päästö-, tehon- ja vesistötarkkailua vuonna 2022 uuden lupapäätöksen mukaisesti. Tarkkailun tulokset on esitetty liitteenä 4 olevassa ”Turveruukki Oy - Lapin turvetuotantoalueiden käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailu vuonna 2022” -raportissa (Eurofins Ahma Oy, 2023).

Lalva-aavalta lähteneen veden pitoisuudet olivat pieniä verrattuna muihin samalla alueella tarkkailussa olleisiin tuotantoalueisiin. Lalva-aavan pintavalutuskenttä toimi kaikkia muita muuttujia, paitsi CODMn -arvoa, puhdistavana rakenteena.

Vuoden 2019 päästötarkkailunäytteitä ja vesistötarkkailunäytteitä verrattaessa Lalva-aavan purkuvesillä ei happamuuden, CODMn-arvon, raudan, kiintoaineen ja fosforin osalta yleensä ollut Simoskanojan veden laatua heikentävää vaikutusta. Lalva-aavan purkuveden kokonaistyyppipitoisuudet olivat touko-kesäkuussa ja syyskuussa korkeampia kuin Simoskanojassa, mutta heinäkuussa pienempiä.

Vuoden 2022 päästötarkkailunäytteitä ja vesistötarkkailunäytteitä verrattaessa Lalva-aavan purkuvesillä ei happamuuden, raudan, kiintoaineen, typen ja fosforin osalta yleensä ollut Simoskanojan veden laatua heikentävää vaikutusta. CODMn-arvot olivat pääsääntöisesti pienempiä pintavalutuskentältä lähtevässä vedessä kuin Simoskanojassa.

Osakaskunnan haastattelussa 2019 on tullut esille humuksen lisääntyminen ja sen kalastusta heikentävä vaikutus. Aiemmissa selvityksissä Simoskanojan kalataloudellinen arvo on arvioitu pieneksi. Sähkökoekalastus ja erityisesti koekalastuskohteen habitaattikuvaus kertovat vesistön pohjan tilasta ja mahdollisesta humuskuormituksesta. Merkittävää kuormitusta ei ole tulosten perusteella havaittu.

Lalva-aapa on ollut tuotannossa jo pitkään, eikä päästö- ja vesistötarkkailun perusteella alueella ole ollut merkittäviä vaikutuksia Simoskanojan veden laatuun. Jos tuotanto kuitenkin jatkuu vielä pitkään, kalataloustarkkailu on syytä uusida. Jälkihoitovaiheessa kalataloustarkkailu ei ole tarpeen, jos edellisestä tarkkailusta on kulunut vasta vähän aikaa.

Heli Kirvesoja
ympäristöasiantuntija
Oulun Energia Oy
ympäristö- ja laatupalvelut

LIITTEET

- Liite 1 Arvio Turveruukin Lalva-aavan turvetuotantoalueen ympäristöluvan tarkastamisen tarpeesta, Simo, 8.12.2017, LAPELY/1344/2017
- Liite 2 Lalva-aavan PSAVI lupapäätös 27.10.2021
- Liite 3 Lalva-aavan turvetuotantoalueen kalataloustarkkailu v. 2019 raportti
- Liite 4 Lapin turvetuotantoalueiden käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailu vuonna 2022